

Vzít svůj vývoj do vlastních rukou.

Meditace před usnutím

Rudolf Steiner

Esoterní hodina, Stuttgart, [23.] únor 1912 1

V průběhu minulých přednášek jsme se dozvěděli, že celé naše bytí je řízeno a vedeno vznešenými bytostmi, z nichž každá ve své zvláštní osobitosti pracuje na vývoji světa a na našem specifickém lidství. Chceme-li se s nimi pomocí koncentrace a meditace spojit, musíme se naplnit pocitem pokory, jež se nedá srovnat s pokorou, jaké nejspíš můžeme dosáhnout v každodenním životě, neboť onen pocit pokory nesmírně přesahuje jakékoli lidské chápání, spojíme-li se v duchu, v duchovním světě s těmito vznešenými bytostmi, jež jsou zároveň i našimi učiteli. Teprve později získá člověk schopnost rozlišovat pravé bytosti od svého vlastního silového vyzářování, vycházejícího z jeho nitra. Lze uvést rozlišovací znamení, jež vede ke skutečnému poznání, zda to, co užijeme, pochází z vyšších světů nebo z našeho vlastního nitra: Pocítíme to na srdci, naše srdce se prostoupí teplem a vzrušením, zářícím do něj z kosmu; neboť srdce je na jedné straně spojeno se zvěrokruhovým znamením Lva a na druhé straně se Sluncem, a teplo těchto sil spolupůsobí při duchovním zření.

Co tedy znamená být esoterikem?

Ve všech fázích své pozemské existence si člověk nese svou karmu, které nemůže uniknout, neboť důsledky jeho chtění, cítění a myšlení a zvláště jeho činů ho neodvolatelně následují všemi jeho inkarnacemi, [a projeví se] ať dříve či později. Vínou, kterou učiní, musí splatit na této Zemi, a to podle okolností, do nichž ho jeho inkarnace přivádí. O to se stará božské vedení. Dokud člověk sám nevezme svůj vývoj do vlastních

1 Autorkou tohoto zápisu je Holanďanka Hulda Schouten-Deetzová, což se odrazilo v poněkud specifické němčině zápisu; ze způsobu vyjadřování je také zřejmé, že některé formulace budou vlastní spíše autorce zápisu než Rudolfu Steinerovi. (Pozn. edit.)

rukou, probíhá vše podle řádných zákonu, které nemohou být ničím urychleny.

Vstoupí-li pak člověk do esoterního školení, stane se s ním něco úplně jiného. Osvobodí se od vedení, vezme svůj vývoj sám do rukou, stane se kvalitativně jiným člověkem. Čím? Všechno, co dříve považoval za žádoucí, ztrácí pro něj nyní obecně vzato cenu, jeho názory a smýšlení se změní, vidí, že dříve jednal často nesoucítě a tvrdě; jeho pocit odpovědnosti se od té chvíle stane mnohem subtilnějším a on se bude snažit napravit vinu, které se dopustil, i kdyby ho to stálo velkou obětí navenek i vnitřně.

Meditace a další cvičení, jež jsou esoterikovi dávána, proměňují při každodenním opakování jeho éterné tělo, za předpokladu, že je pociťuje v pravém smyslu, to znamená s náležitými pocity a s vnitřně se vynořujícími obrazy. Éterné tělo se pak pozvolna uvolňuje od těla fyzického a přetváří se. Jsou-li potom tato cvičení po dlouhý čas prováděna s trpělivostí a oddaností celé bytosti (to se však smí dít vždy jen krátce), pozvolna se u člověka probouzejícího se ze spánku začne tichounce projevat něco úžasného, co nedokáže slovy vyjádřit, neboť to je nesmírně křehký pocit prožitku v duchovním světě, z něhož se právě navrátil.

Po dalším průběhu vidí, jak se před ním vynořují barvy, v nichž se vytvářejí formy; setkává se v nich s něčím zcela jiným, než co byl dosud zvyklý vidět. Je však třeba varovat před tím, aby tyto útvary - a ještě mnoho jiných věcí, které se budou vynořovat a které se na počátku duchovního vývoje také podobají věcem v našem běžném okolí - byly hned považovány za duchovní prožitky, neboť velmi často pocházejí jako naše vlastní duševní vlastnosti z naší vlastní duše, z níž vyzárají.

Esoterní školení však nečiní člověka automaticky lepším, to je třeba výslovně zdůraznit. I když je člověk intelektuálně sebevíc pokročilý nebo má sebevětší morální ctnosti, v jeho duši se stále ještě skrývají nevyrovnané špatné vlastnosti, které byly většinou překryty konvenčními mravy. Člověk je vlastně horší, než za jakého bývá obvykle považován. Při esoterním vývoji, který teď vezme sám do rukou, vyplují jeho nectnosti nevyhnutelně na povrch, a esoterik musí vynaložit veškerou svou sílu, aby nad nimi zvítězil; sám si povolá

svou karmu a urychlí ji svým vývojem. Kéž bychom to dobře pochopili, neboť jsme nastoupili jinou životní cestu; stali jsme se teď partnery našich vznešených duchovních vůdců, kteří nás dosud sami řídili; nyní jsme totiž sami převzali vedení a také plnou odpovědnost za něj.

Často se ovšem říká, že to není nic jiného než lidský egoismus, chce-li se člověk vyvíjet rychleji než ostatní. Tak tomu ale není. Jakmile díky naší nauce pochopíme, že jsme božského původu a že ve svém vývoji musíme opět vystoupit k prapůvodnímu zdroji našeho bytí, k božství, pak je dokonce hříchem opomenutí, řekneme-li si: Klidně vyčkám svůj čas, nechci přece předbíhat božstvo, však ono mě jednou dovede k cíli. - Jestliže člověk mluví takto, skrývá se v tom mnoho duchovní pýchy, neboť bohové do nás vložili zárodky duchovních schopností, a pokud si je uvědomíme, musí být naší povinností nenechat tyto síly ležet ladem a jejich rozkvět nepřenechávat obecnému proudu vývoje. Rozvoj svých duchovních orgánů musíme vzít sami do rukou; nemusíme se již nechávat vést, nýbrž sami se musíme stát partnery našich vůdců. Je to těžká cesta. O egoismu tu nemůže být ani řeči, neboť máme povinnosti vůči našim vůdcům, kteří nám tak dalece ukázali cestu.

Obraťme nyní své myšlenky opět vzhůru k vznešené bytosti, která má dnešní den zvláště pod ochranou. Je to vždy příznivá konstelace, koná-li se esoterní hodina v pátek, a to kvůli velkému vlivu, který tato bytost vlévá do našich myšlenek a citů. (Následuje průpověď pro ducha dne.)

V předchozí hodině jsme mluvili o tom, proč se máme stát esoteriky; dnes vám chci ještě sdělit pravý význam denní meditace. Meditace jsou ověřeny a dány nám pro esoterní účely Mistry moudrosti a souznění citů. Jejich síla je nezvratná, jsou-li vykonávány v pravém smyslu s nejposvátnější oddaností. Meditaci bychom měli provádět krátce před usnutím, poté co ze své duše vykážeme všechny myšlenky, které nás dosud vážou na denní život s jeho radostmi a požitky, s jeho starostmi a námahou. Meditace musí být naší poslední myšlenkou, kterou vezmeme s sebou do druhého světa,

aby se s ní mohly spojit duchovní bytosti. Ponoříme se do jejich éterných těl, proniknou nás svými silami, abychom od nich mohli obdržet nové síly a svěží zdraví pro následující den. Jak často se bohužel mnozí lidé ubírají ke spánku s myšlenkami na všelijaké požitky každodenního materiálního života. Tyto myšlenkové proudy, které z nich vycházejí, jsou zdrojem vibrací odpuzujících duchovní bytosti, a člověk tím působí do značné míry proti svému duchovnímu i zdravotnímu vývoji.

Tak jako se večer noříme do duchovní atmosféry, nemáme ani ráno při probouzení hned nabrat nános všeho, co v podobě námahy a těžkostí, starostí, žádostí a vášní naplnilo předchozího dne náš život. Zažehneme tohle všechno ještě na chvíli, nechejme své myšlenky ještě chvíli prodlévat ve sférách, z nichž jsme právě sestoupili; a také zde po delším či kratším cvičení pocítíme, jak i to napomáhá našemu vývoji, a to nejen pro naši vnitřní bytost, neboť i z našich očí, z našich rukou bude zářivá síla, jež do nás vplynula, přecházet do našich činů ku prospěchu lidstva.

GA 266/II